Thucydidis
Suethice vertendi periculum,

quod,

Consentiente Ampl. Philos. Ordine Lundensi,

Præside

CAROLO AUG. HAGBERG,

Professore Norbergiano Reg. et Ord.

pro laurea

p. p.

JOHAN JOHANSSON,

Smolandus.

ACAD. LUGD. BAT. BIBL.

In academia Carolina die XIX Junii MDCCCXLI.

P. IV.

LUNDÆ,
typis excudit Carolus Fr. Berling,
Universitatis typographus.
MDCCCXLI.

vårdslösade af er. Och om de lönliga hade förorättat Hellas, vore det skäl att derom underrätta eder såsom ovetande; men nu, hvarföre skulle vi vara mångordiga, då J sen att några af oss redan äro bragta till träldom, andra utsatta för deras försåt, (synnerligen våra bundsförvandter) samt Athenarne sjelfva, sedan långt tillbaka, väl förberedde i fall krig skulle uppkomma. Ty annars skulle de väl icke mot vår vilja hafva intagit Corcyra och belägrat Potidæa, det sednare stället särdeles väl beläget för deras företag i Thracien, det förra tjenligt att förse Peloponnesierne med en ansenlig flotta.

LXIX.

Och härtill ären J skulden, som först låtit dem, efter Mediska kriget, befästa sin stad, och sedan uppföra de långa murarna: och så hafven J, ända hittills, städse beröfvat, icke allenast de redan af dem underkufvade, utan ock edra egna bundsförvandter, friheten. Ty frihetens rätta fiende är icke så mycket den som underkufvar andra, som den der kan hjelpa men försummar det, bure han ock det ärofulla namnet af Hellas befriare. Med möda hafve vi nu blifvit församlade, och nu icke en gång i klar sak. Frågan borde nu mera icke vara, om vi lidit orätt, utan huru vi skola värja oss. Ty med berådt mod och ofördröjd handling gå desse löst på de obeslutsamma. Vi vete väl på hvad sätt och huru smygande Athenarne gå till väga emot sina grannar. Så länge de tro sig lönligen kunna handla, emedan J ej gifven derpå akt, äro de mindre oförsynta. Men komma de under fund med att J med vett och vilja låten dem hafva sin gång, skola de ligga häftigare åt. Ty J, o Lacedæmonier, ären de enda bland Hellener som hållen er stilla, och ej med drift och kraft, utan med långmodighet värjen er: likasom J ock ären de ende, som icke genast i början qväfven fiendens tillväxt, utan först sedan hans makt blifvit fördubblad. Och likväl hafven J rykte för att hafva en säker ställning, men häri öfvergår ryktet sanningen. Ty vi veta, att Medern förr feck komma från jordens yttersta gränsor, ända till Peloponnesus, än J behörigen beredde er till motvärn: och nu frågen J

ej efter Athenarne, som ej äro eder fjerran som Mederne, men ända inpå eder, och väljen, stället för att sjelfve draga ut emot dem, att afbida deras anfall, och ställen er så på en slump i strid emot dem, som äro vida vägnar mäktigare: och detta, ehuruväl J veten, att barbaren mest genom egna fel blef slagen, och att vi äfven mot Athenarna sjelfva ofta segrat, mera genom deras misstag än edert bistånd, ty hoppet på eder hjelp har redan störtat mången, som litade på er och var oberedd. Och må ingen bland er tro, att detta är sagt mera af fiendskap än af skäl till klagan; ty klagan gäller vänner som fela, men anklagelser fiender som förorätta.

LXX.

Och dessutom, om någon bör tro sig vara berättigad att tadla andra, så är det vi; i synnerhet som saker af vigt förekommit, om hvilka J synens oss ingenting veta, ej heller någonsin hafva besinnat, hurudana de Athenare, emot hvilka J hafven att strida, äro beskaffade, och huru mycket, ja helt och hållet, eder olika de äro. Ty de äro nyhetsmakare, qvicka i uppfinning och qvicka i utförande af hvad de uppfunnit. J deremot, endast skicklige i att bevara det bestående, men icke att hitta på något nytt, samt gören er ej en gång omak med att sätta hvad nödvändigt är i verket. Desse åter, äro öfver förmåga vågsamma, och öfver all rimlighet öfverdådiga, samt hafva godt hopp i farligheter. Edert lynne deremot är att uträtta mindre än edra krafter tillåta, och att ej en gång lita på fasta beslut, samt aldrig tro er kunna reda eder ur svårigheter. De äro oförtrutne, J tidsspillare, de vandringsbegärlige, J hemvänner. Ty de tro sig genom frånvaro kunna förvärfva, J åter genom härfärder förlora det redan vundna. Då de besegra sina fiender, fullfölja de segern till det yttersta, men besegrade fälla de minst af allt modet. Dessutom fråga de, för fäderneslandets skuld, ej mer efter kroppen än om den ej hörde dem till, men i sitt förstånd äro de hemmastadde när det gäller. När de ej ernå hvad de åsyftat, anse de sig beröfvade hvad dem tillhör. Men hvad de åter genom sina anslag förvärfva, det anse de såsom något

obetydligt och händelsevis åtkommet, i jemförelse med hvad vinnas skall. Misslyckas de någon gång i sina tilltag, ersätta de sin förlust med förnyade förhoppningar. Ty de ensamme, ega på en gång och hoppas hvad dem faller i hugen, genom den snabba handläggningen vid sina beslut. Så sträfva de ideligen, hela sitt lif igenom, i mödor och farligheter, och njuta minst af det som förhanden är för det eviga fikandets skuld, känna ingen annan högtid än att göra hvad arbetshågen kräfver, samt anse en overksam hvila för ett icke mindre ondt än det mödosammaste arbete och yrkan. Så att deräst någon i korthet ville skildra Athenarne, sägande, att de kommit till verlden för att hvarken sjelfva vara i ro, eller låta andra vara i ro, så hade han sagt rätt.

LXXI.

Och när en sådan stat ställer sig emot eder, så framhärden J likväl, Lacedæmonier, i eder tröghet, och tron ej att lugnet räcker längst för de menniskor, som i all rustning iakttaga rättvisan, men hafva den fasta föresatts, att ej hålla till godo en orättvisa. J ansen den rätta medelvägen ligga deri, att man ej tillfogar andra ondt, samt, då man värjer sig, att man ej lider skada. Näppeligen skullen J med en lika danad stat till granne komma ut härmed: men nu, hvilket vi redan ådagalagt, äro edra mått och steg, i jemförelse med Athenarnes, nog gammaldags. Ty, som det sker i konster och handtverk, allt hvad nytt är tager ändock öfverhanden. För en stat som lefver i lugn, äro väl oföränderliga inrättningar de bästa, men blir man tvungen att gå många händelser till mötes, så äro ock många nya åtgärder af nöden. Derföre har ock Athenarnes författning genom mångfrestande blifvit mera föryngrad än er. Vare nu en gräns satt för eder tröghet, och hjelpen nu så väl de andra som Potidaeerna, såsom J lofvat, dermed att J infallen i Attica, på det att J ej mågen gifva vänner och fränder till pris åt deras argaste fiender, och tvinga oss andra att i förtviflan söka fremmande förbund. Dermed gjorde vi ingen orättvisa, hvarken inför Gudarna, e-

dernas väktare, eller inför menniskor, som något akta uppå. Ty ej *de* bryta förbund, som öfvergifna söka andra, utan de, som ej hjelpa sina edsförbundna. Viljen J bevisa eder beredvilliga, skole vi förblifva hos Er; Ty icke skulle vi göra rätt i att ombyta förbund, ej heller skulle vi någonsin finna andra, som mera liknade oss. Betänken detta väl, och läggen eder vinn om, att, såsom ledare af Peloponnesus, icke lemna det sämre ifrån eder än J det af edra fäder emottagit.

Oratio Atheniensium. Cap. LXXIII—LXXVIII.

LXXIII.

Vår beskickning är icke för att tvista med edra bundsförvandter, utan för att uträtta de saker för hvilka staten sändt oss hit. Men då det kommit till vår kunskap, att icke litet rop upphäft sig emot oss, så uppträda vi, icke för att svara på städernas anklagelser (ty det skulle vi icke göra inför Er, som hvarken ären domare öfver oss eller dem) utan på det att J icke så lätt i så vigtiga angelägenheter måtten, dertill öfvertalade af edra bundsförvandter, besluta hvad sämre vore: och tillika emedan vi vilje, rörande de samtéliga anklagelser som uppstått emot oss, ådagalägga, att vi icke med orätt ege det vi ege, och att vår stad är aktningsvärd. Och hvarföre skulle vi omtala de urgamla händelser, som mera bevittnas af hörsagor än af åhörarenas egna ögon? Dock måste vi tala om Perserkriget, och det J sjelfva veten, vore det än obehagligt för er, att städse höra detsamma af oss upprepas. Då vi dermed grepo verket an, vågade vi oss i faror för fördelar, af hvilka J hafven Er beskärda del, men icke må vi helt och hållet beröfvas äran derför, om den till något gagnar. Och detta skall varda sagdt, ej som rättfärdigande, utan som vittne och bevis på hurudan den stat är, emot hvilken J skolen gå att kriga, om J ej fatten ett klokt beslut. Ty vi säga att vi voro de ende som vid Marathon vågade oss ut i spetsen emot barbaren, och då han kom andra gången, och vi icke voro starka nog att värja oss till lands,

så gingo alle man ur huset om bord, och deltogo i sjöslaget vid Salamis: hvilket hindrade fienden ifrån att segla till den ena staden efter den andra, och härja Peloponnesus, under det dess innebyggare voro ur stånd att mot de många skeppen bistå hvarandra. Och detta bevisade barbaren bäst sjelf. Ty öfvervunnen till sjös, drog han sig, då han märkte sig ej hafva samma makt som förr, hastigt tillbaka med större delen af sin här.

LXXIV.

När så hände, och det klarligen syntes, att Hellenernas välfärd berodde på deras skepp, bidrogo vi med tre väsendtliga ting, nemligen med det största antalet skepp, med de skickligaste anförare, och det oförtrutnaste mod; ty af de 400 skeppen voro inemot två tredjedelar våra, och Themistocles förde befälet, den der mest var orsaken till att slaget kom att hållas i det trånga sundet vid Salamis: hvilket otvifvelaktigt räddade Hellas, och hvarföre ock J sjelfve ärat honom mest af alla fremlingar som till er anländt. Men vi ådagalade ock det djerfvaste mod, då vi, utan att någon till lands hjelpte oss, och alla andra ända till våra landamären voro kufvade, beslöto oss att lemna vår stad, och gifva våra egodelar till spillo, ej för att öfvergifva de öfriga bundsförvandternas gemensamma sak, eller skingrade blifva dem till ingen nytta, utan för att stiga om bord, och våga lif och gods, frie från all bitterhet emot er, som ej förut vågat något för oss. Så att vi påstå, att vi dermed ej mindre gagnat Er, än sjelfva blifvit hjelpta. Ty J hafven först kommit till hjelp, när J, som ännu bebodden edra städer, och för framtiden villen behålla dem, fruktaden mer för eder sjelfva än oss. Medan vi ännu voro helbregda, syntens J icke till. Men vi drogo ut ifrån en stad, som knappt mera var till, och vågade oss i faran för ett hem, grundadt endast i bräckliga förhoppningar, och räddade så efter förmåga eder och oss sjelfva. Hade vi deremot förut gått öfver till fienden, af fruktan, som de andre, för vårt land, eller sednare ej vågat stiga ombord såsom redan förlorade, så hade det ej tjenat något till, att gifva sjöslag med er otillräckliga flotta, utan hade, i allköns ro, Barbarens företag gått efter önskan.

LXXV.

Äro vi då ej, Lacedæmonier, både i afseende på det mannamod och den klokhet vi då ådagalade, värdiga, att för det herravälde vi innehafva, ej så mycket lida afund och hat af Hellenerna? Ty denna makt hafve vi ej förvärfvat med våld, utan derigenom att J icke villen bida för att utföra hvad öfrigt var i kriget emot barbaren, och derigenom att bundsförvandterne kommit till oss och anhållit om att vi måtte blifva deras anförare. Och först och fremst nödsakades vi af sakernas gång att utvidga vår makt till hvad den nu är, hufvudsakligen af fruktan, vidare för äran, sist för nyttans skuld. Och då vi voro förhatlige för många, och några affällige redan blifvit kufvade, och J icke mera voren lika vänligt sinnade som förut, utan misstänksamme och fiendtlige, ansågo vi icke vidare för säkert att gifva efter och sätta vår välfärd på spel. Ty hvarje affall från oss skulle ske till Er. Men ingen kan förtänka att hvar och en i stora faror är sig sjelf närmast.

LXXVI.

Äfven J, Lacedæmonier, hafven, såsom anförare för staterna på Peloponnesus, gifvit dem för eder förmånliga inrättningar. Och om J då för altid blifvit qvar vid styrelsen, och dermed gjort er förhatliga, såsom vi, så vete vi väl, att J ej blifvit mindre svåra för bundsförvandterna, och att J blifvit tvungna, att antingen herrska med eftertryck, eller ock sätta ert eget väl på spel. Således hafva vi icke gjort något sällsamt, eller för menniskobruk fremmande, om vi emottagit det välde man öfverlemnat oss, och ej vele släppa det, tvungne af vigtiga skäl att behålla det, af heder, af fruktan, och af egen nytta. Ej heller äro vi de förste som så göre, utan har det städse varit sed, att den svagare af den starkare tvingas. Tillika hafve vi aktat oss värdige denna makt, och äfven af eder blifvit så ansedda, ända till dess J, beräknande egna fördelar, börjat föra tal om rätt och lag. Hvilket ingen någonsin, så länge han med makt kunnat något förvärfva, föredragit, och vändt sig ifrån att förvärfva mer. Men beröm förtjena de, som, då de följa det

menskliga begäret att rå öfver andra, likväl skicka sig billigare, än man af deras makt kunde förvänta. Andra skulle derföre, som vi tro, i fall de emottogo vår makt, bäst visa om vi handlat med hofsamhet eller ej. Men oss har, för vår medgörlighets skuld, tadel snarare än pris blifvit beskärdt.

LXXVII.

Ty ehuru vi uti fördragstvister med bundsförvandterna stundom kommit till korta, och hos oss sjelfve hålla rättegångar på grund af jemnlikhetens lagar, anses vi likväl för trätgirige. Och ingen af dem betänker, hvi ej en slik förebråelse göres andra, som annorstädes herrska, och som äro mindre hofsamme emot sina underdåniga än vi. Ty, dem som kunna öfva våld, göres intet behof af rättegångar. Men om desse, som äro vane att umgås på lika fot med oss, antingen genom dom eller herrskaremakt, aldrig så litet, emot hvad de tro sig behöfva hålla till godo, lida förfång, så visa de ingen tacksamhet för det de ej förlorat ännu mera, utan för en småsak äro de ömtåligare, än om vi från början satt all lag åsido, och brukat öppet våld för vår vinning. Och så skulle de icke haft något att säga emot, att den svagare bör vika för den starkare. Ty menniskor vredgas, som det tyckes, mer öfver olag än våld. Ty hvad som göres af en like, räknas som förfång, men hvad som göres af en mäktigare, för nödvändighet. Af Medern ledo de vida värre, och fördrogo det, men vårt herravälde synes dem svårt: naturligtvis; ty det närvarande är altid tungt för de lydande. Men om J störtaden oss och emottogen styrelsen, så skullen J snart nog förlora den välvilja, hvilken J vunnit af dem som frukta oss, så vida J annars tänkten och handladen på samma sätt som då J för en kort tid förde befälet emot barbaren. Ty hemma hos eder följen J seder olika med hela verldens, och hvar och en dessutom som begifver ifrån ert land, lyder hvarken dessa eller dem som äro gängse i det öfriga Hellas.

LXXVIII.

Öfvervägen således saken långsamt, och såsom en sak af vigt, och gifven er ej i egen ofärd för andras meningars och anklagelsers skuld. Betänken förut huru stor krigets ovisshet är, innan J inlåten Er i detsamma. Ty ett långdraget krig plägar merändels bero på lyckans skiften, hvilka äro den ene så nära som den andre, men hurudan utgången på vågspelet skall blifva, det vet ingen. Likväl skrida menniskorna, då de börja krig, till handlingar, dem de efteråt borde utföra, och först sedan de redan förlorat, öfverlägga de. Men vi, som hvarken sjelfve äro behäftade med detta fel, eller se eder vara det, mana eder, att ännu, medan goda råd stå oss båda till buds, ej bryta förbundet eller öfverträda ederna, utan afgöra tvisten inför rätta, enligt öfverenskommelsen. Hvarom icke, så taga vi Gudarna, edernas väktare till vittnen, och skola fresta att värja oss emot er, om J anfallen oss, allt som J sjelfve visen vägen.

Oratio Archidami. Cap. LXXX—LXXXV.

LXXX.

Lacedæmonier! Både sjelf är jag i många krig försökt, och ser desslikes jemnåriga ibland eder som äro det, så att hvarken af okunnighet någon bland dem kan åstunda krig, hvilket torde vara fallet med de fleste, eller anse detsamma för godt och säkert. Men om J betrakten det krig, om hvilket J nu rådplägen, med förnuftig eftertanka, så skolen J finna att det icke är af ringa vigt. Ty emot Peloponnesier och grannar äro vi jemnstarke, och här är det görligt att i hastighet draga hvart som helst, men emot menniskor, som bebo ett fjerran land, och dessutom äro de erfarnaste sjömän, och utrustade på det bästa med allting, med enskild och allmän rikedom, med skepp hästar och vapen, och en folkmängd, sådan som den ej finnes på något annat ställe i Hellas, och som ändtligen hafva många skattskyldige bundsförvandter, huru